

**Leidschendam-
Voorburg**

Aan de raad van de gemeente
LEIDSCHENDAM-VOORBURG

Datum 15 oktober 2024

Nummer 3783

Onderwerp Raadsvoorstel vaststellen Nota van Wijziging - Budgetbrief 2024-2028

Portefeuillehouder Wethouder Van Veller

1. Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- a. De Nota van Wijziging - Budgetbrief 2024-2028 vast te stellen
- b. Begrotingswijziging nr. 16 vast te stellen

2. Aanleiding

Recentelijk ontving de raad de Programmabegroting 2025-2028 en de tweede tussentijdse rapportage 2024. Vervolgens kwam op Prinsjesdag, gelijktijdig met de miljoenennota, de septembercirculaire 2024 van het Rijk uit. De septembercirculaire raakt het financiële beeld over de jaren 2024-2028. In al deze stukken staan financiële gevolgen voor onze gemeente beschreven. Deze budgetbrief, die geïntegreerd is in de Nota van Wijziging op het begrotingsvoorstel, geeft in één overzicht een overzichtelijk beeld van de gemeentefinanciën van Leidschendam-Voorburg van het huidige jaar en de komende jaren.

De budgetbrief komt twee keer per jaar uit: in juni na de meicirculaire en in oktober na de septembercirculaire. Daarmee beschikken de raad en inwoners in grote lijnen over een actueel en samenhangend beeld van hoe onze gemeente er financieel voorstaat en wat de vooruitzichten zijn.

Voor meer informatie wordt verwezen naar de eerdere lbabs-dossiers:

3785 Tweede tussentijdse rapportage 2024

3604 Programmabegroting 2025-2028

3. Uitgangssituatie: financieel stabiel met uitdagingen

Financiële uitgangssituatie

Zoals ook in de eerste budgetbrief van dit jaar is aangegeven, is de gemeente Leidschendam-Voorburg een financieel gezonde gemeente. De vermogenspositie is ruim op orde en de gemeente beschikt over ruime reserves, die deels zijn bestemd voor concrete thema's.

Nadat de 1^e tussentijdse rapportage 2024 en de kadernota 2025-2028 begin juli in de raad zijn behandeld, heeft zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan die de financiële positie beïnvloeden. Deze ontwikkelingen zijn in de 2^e tussentijdse rapportage 2024, de programmabegroting 2025-2028 en deze budgetbrief verwerkt.

Begrotingen van de Nederlandse gemeenten moeten voldoen aan de vereisten van de toezichthouder. Voor onze gemeente is dat de provincie Zuid-Holland. Een belangrijk onderdeel van dit toezicht is een structureel sluitende begroting. Dat betekent dat de gemeente voor het komende jaar zijn structurele lasten moet kunnen dekken met de structurele baten. Op basis van de (structurele) effecten uit de 2^e tussentijdse rapportage 2024, de programmabegroting 2025-2028 en de recent ontvangen septembercircularisatie 2024, verwacht de gemeente Leidschendam-Voorburg in 2025 een structureel voordeel van € 1,9 miljoen. Daarmee voldoet onze gemeente, net zoals de afgelopen jaren aan het gestelde kader van de toezichthouder. Om dat te bereiken moet het college soms lastige keuzes maken. Door gedurende het jaar behoedzaam met ons geld om te gaan en continu verschillende mogelijkheden met scenario's en uitgaven tegen elkaar af te wegen, kan de gemeente blijven investeren in onze ambitie: een bereikbaar, veilig, duurzaam, groen Leidschendam-Voorburg met genoeg voorzieningen voor iedereen.

Voor 2025 zien de cijfers er goed uit, maar het financieel meerjarenperspectief blijft een uitdaging. In de jaren 2026 en 2027 is het meerjarenperspectief, door ingrijpen van de Rijksoverheid, niet structureel sluitend. Het college kiest ervoor, mede gesteund door de adviezen van de VNG om de tekorten die door ingrijpen van het Rijk zijn ontstaan, zichtbaar te houden en incidenteel te dekken vanuit de algemene reserve. Vanaf 2028 schrijft de gemeente naar verwachting weer zwarte cijfers en kunnen de vaste lasten met de vaste inkomsten worden gedekt.

Het presenteren van een (tijdelijk) niet-sluitende meerjarenraming past niet in het voor Leidschendam-Voorburg gebruikelijke degelijke financieel beleid. Het college vindt dit desalniettemin onder de huidige omstandigheden een verantwoorde keuze, mede omdat de effecten van het hoofdlijnenakkoord en het daarop volgende regeerprogramma van het kabinet Schoof nog onvoldoende zijn uitgewerkt om deze te kunnen becijferen. De miljoenennota en septembercirculaire zijn in dat licht ook teleurstellend, omdat zij weinig informatie bieden. Het onnodig in gang zetten van (onomkeerbare) bezuinigingen is om dezelfde reden op dit moment onwenselijk. Zoals in de raadsbrief van de programmabegroting 2025-2028 al is/- aangegeven, vaart het college scherp aan de wind en zijn de marges in het meerjarenperspectief dun. Door de gevolgen van de keuzes van het (vorige) kabinet te laten zien, geeft de gemeente een helder signaal af aan het kabinet en de Tweede Kamer: gemeenten hebben recht op een goede financiële ondersteuning van het Rijk om de gemeentelijke taken goed uit te kunnen voeren!

4. Mee- en tegenvallers lopende jaar

Tweede tussentijdse rapportage voor 2024

De 2e Tussentijdse rapportage 2024 geeft een beeld van de verwachte afwijkingen voor het huidige jaar 2024 ten opzichte van de vastgestelde begroting. Ten opzichte van de 1^e tussentijdse rapportage van 2024 wordt er een minder positief resultaat verwacht per einde jaar. Dit is het gevolg van diverse mee- en tegenvallers zoals fors hogere kosten voor jeugdzorg en hogere kosten voor de gebiedsvisie Julianabaan, de Veiligheidsregio Haaglanden en tijdelijke onderwijshuisvesting. Daarnaast zijn de effecten van de meicirculaire van het Rijk verwerkt. Dit leidt opgeteld tot een verwacht positief resultaat van € 0,4 miljoen (was bij 1^e Turap nog € 1,55 miljoen) en gecorrigeerd met incidentele baten en lasten € 0,9 miljoen voordelig.

Septembercirculaire

Na het opstellen van de tweede tussentijdse rapportage van 2024 bracht het Rijk de septembercirculaire uit. De belangrijkste mutatie uit de septembercirculaire voor het lopende jaar, is het BTW-compensatiefonds. Gemeenten kunnen de BTW die ze moeten betalen declareren bij het Rijk. Dit fonds kent echter een plafond. Declareren de gezamenlijke gemeenten méér dan er in het BTW-compensatiefonds beschikbaar is, dan vindt er een uitname uit het gemeentefonds plaats. Blijft er geld over in het BTW-compensatiefonds, dan vloeit dit terug naar het gemeentefonds. Naar verwachting vloeit er € 447 miljoen in het gemeentefonds. Voor de gemeente Leidschendam-Voorburg leidt dit in 2024 tot een netto voordeel van afgerond € 1,0 miljoen.

5. Perspectief op de komende jaren

Ondanks alle uitdagingen, kan geconcludeerd worden dat de gemeente nog steeds financieel gezond is, binnen de kaders van de toezichthouder opereert en vooralsnog tegen een stootje kan. Onderstaande tabel geeft de structurele begrotingssaldi uit de 2^e tussentijdse rapportage van 2024 en programmabegroting 2025-2028 weer zoals die in september aan de raad zijn verstuurd. De relevante ontwikkelingen nadien zijn aan dit perspectief toegevoegd en leiden tot het totaal structureel financieel perspectief voor de jaren 2024-2028.

Het totaal structureel perspectief in onderstaande tabel schetst het verwachte structurele begrotingsresultaat in het betreffende jaar. Dit is het verwachte voor- of nadeel ten opzichte van de totale begrotingsomvang per jaar van afgerond circa € 320 miljoen.

Financieel perspectief 2024-2028

Begrotingsaldo	2024	2025	2026	2027	2028
Uitgangspostie na 1e tussentijdse rapportage 2024	1.955	427	-2.408	-785	-137
2e tussentijdse rapportage 2024	-1.550	-1.159	414	-518	-406
Programmabegroting 2025-2028	-	-494	-1.798	445	889
Septembecirculaire 2024	1.873	202	240	362	221
Totaal mutaties	2.278	-1.024	-3.552	-496	567
Saldo incidentele baten en lasten	520	2.914	1.776	825	825
Geactualiseerd structureel saldo 2024 - 2028	2.798	1.889	-1.777	328	1.392

Bedragen x € 1.000

Tweede tussentijdse rapportage 2024 meerjarig beeld 2025-2028

In de tweede tussentijdse rapportage van 2024 zitten ook (structurele) effecten verwerkt voor de jaren na 2024. Op hoofdlijn zijn dat de effecten van de meicirculaire 2024 en mee- en tegenvallers die structureel doorwerken. Voorbeelden van tegenvallers die structureel doorwerken zijn de hogere kosten voor de jeugdzorg, de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio Haaglanden en de kosten voor de bediening van de Sijtwendebrug.

Programmabegroting 2025-2028

Na de tweede tussentijdse rapportage is de programmabegroting 2025-2028 opgesteld. Op basis van de programmabegroting is het de verwachting dat de gemeente Leidschendam-Voorburg in 2025 een structureel begrotingsresultaat heeft van € 1,7 miljoen voordelig. Het meerjarenbeeld volgt de lijn vanuit de kadernota en sluit met een plusje in 2028.

In de programmabegroting zijn de exogene en autonome ontwikkelingen met financiële gevolgen meegenomen. Voorbeelden hiervan zijn de rente-ontwikkelingen. Het ligt in de verwachting dat de rentes op de geld- en kapitaalmarkt verder dalen en zo wordt lenen ook voor onze gemeente weer

goedkoper. Andere grote ontwikkelingen die effect hebben op het meerjarenbeeld zijn de actualisatie van het beheerplan wegen en de stijging van de jeugdzorgkosten. Het nadeel in de jeugdzorgkosten is in de programmabegroting gekoppeld aan een actieplan om de stijging van de kosten van de jeugdzorg tegen te gaan. Daarnaast zijn het saldo van loon- en prijsontwikkelingen en de jaarlijkse doorlichting van de begroting (Arendsoog) verwerkt.

Effecten Septembercirculaire

Zoals bekend zijn de gemeentelijke financiën voor een groot deel afhankelijk van de inkomsten uit het gemeentefonds. Bij het opstellen van de begroting en de meerjarenramingen voorzien de meeste gemeenten, waaronder ook de gemeente Leidschendam-Voorburg, vanaf 2026 grote tekorten. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat met ingang van dat jaar de algemene uitkering terugloopt. Dit effect is al bij voorgaande circulaire in de begroting verwerkt.

In de septembercirculaire 2024 is het accres (de loon en prijsontwikkeling) aangepast*. Dat heeft een effect op de jaren 2025-2028 en daarna. Het kabinet Schoof zet de uitvoering van de hervormingsagenda jeugd door en laat de besparing Jeugdzorg vanaf 2026 structureel vervallen. In deze circulaire is dit verwerkt door een toevoeging van afgerond € 1,7 miljoen structureel vanaf 2026. Dit verloopt per saldo budgettair neutraal, omdat gemeenten in de begroting voor jeugdzorg voor de jaren 2026 tot en met 2028 rekening mochten houden met de voorgenomen besparing en een lagere raming van de uitgaven. Een andere grote post in de septembercirculaire is de indexatie Wmo demografie. Voor de gemeente Leidschendam-Voorburg betekent dat een oploop van € 0,3 miljoen in 2026 naar € 1,2 miljoen vanaf 2029. Ook dit verloopt voor onze gemeente budgettair neutraal.

** Per abuis heeft het Rijk het volumeaccres in de septembercirculaire te laag vastgesteld. Het definitieve accres vanaf 2025 wordt in de decembercirculaire verwerkt.*

Nadere uitwerking van de septembercirculaire is verwerkt in de bijlage Toelichting Septembercirculaire 2024.

6. Overige ontwikkelingen

Interbestuurlijke ontwikkelingen en het Rijk

Gemeenten leveren per saldo vanaf 2026 structureel middelen in. Ondanks dat de oploep van de opschalingskorting (gemeenten werden eerder gekort op het gemeentefonds om samenvoeging van gemeenten te stimuleren) vanaf dat jaar is afgeschaft, blijft de forse daling van de algemene uitkering vanaf 2026 duidelijk zichtbaar. Gemeenten en dus ook de gemeente Leidschendam-Voorburg, hebben weinig handelingsperspectief om met deze tekorten om te gaan. Omdat de gemeente vast zit aan landelijke regels omtrent taken van het Rijk, kan er alleen bezuinigd worden op onze eigen, relatief beperkte, autonome ruimte. Dat dreigt gevolgen te krijgen voor de leefbaarheid, voorzieningen of onderhoud. Er wordt dan beknipt zodat de gemeenten verschrallen. Inwoners merken dat. "Samen één overheid" een vlag is geworden waaronder het Rijk te gemakkelijk bezuinigingen afwentelt op de leefbaarheid dichtbij huis. Gezien de Rijksoverheidsfinanciën en de keuzes die het nieuwe kabinet maakt, is het niet uitgesloten dat er de komende jaren nog meer zal worden bezuinigd. Om te voorkomen dat dit onevenredig en ondoordacht op gemeenten wordt afgeschoven, eisen de gemeenten dat hun taken in verhouding staan met voldoende middelen vanuit het Rijk!

Overige zorgen en onzekerheden

Bij eerdere P&C-producten is al aandacht geschonken aan de impact die de invoering van de Europese NIS2-regelegeving kan hebben op de informatiehuishouding van de gemeente. Wetgeving gaat hoge eisen stellen aan informatiebeveiliging, zowel technisch, de governance en scholing van medewerkers, alsmede management en bestuur. Dit kan hoge lasten met zich meebrengen. Er is overleg gaande tussen VNG en Rijk waarbij de VNG inzet op extra financiering van de lasten. De uitkomst is onzeker.

Bij het onderwerp Asiel is de positie van het kabinet op dit moment helder, maar de (uitvoerings-) praktijk komt hier nog niet mee overeen. Ook laat het kabinet andere geluiden horen dan het formele standpunt. Dit maakt het voor gemeenten zeer lastig om toekomstgericht en voorbereid met het vraagstuk van asielopvang om te gaan en raad en inwoners goed te betrekken. Ook vraagstukken rondom bekostiging zijn op dit moment door onzekerheid omgeven.

Dit kabinet blijft in lijn met het voorgaande kabinet inzetten op een forse toename van de woningvoorraad en dicht hier ook de gemeenten een belangrijke rol toe. Tegelijk zijn er ook inhoudelijke wijzigingen in de manier waarop deze toename gerealiseerd dient te worden. Het is echter nog te vroeg om vast te kunnen stellen dat dit financiële gevolgen heeft voor onze gemeente. Het college is gecommitteerd aan haar opgave en volgt dit dossier daarom nauwgezet.

Het kabinet heeft aangegeven een andere koers te willen volgen ten aanzien van duurzaamheid en de energietransitie, maar dit is nog niet concreet genoeg om de gevolgen voor de gemeente goed in kaart te kunnen brengen. Ook dit dossier blijft het college nauwgezet volgen.

De afgelopen jaren kenmerkten zich door personele krapte op de arbeidsmarkt. De verwachting blijft dat op de lange termijn deze krapte structureel is. Echter, er zijn momenteel enkele – lichte – aanwijzingen dat de krapte iets minder wordt. Dat zou ruimte kunnen geven aan de realisatiekracht van de gemeentelijke organisatie, hoewel ook veel functies moeilijk vervulbaar zullen blijven. Denk daarbij aan specialistische beleidsfuncties en IT-functies. Dit kan daarmee indirect ook invloed hebben op de kosten voor inhuur, maar dit is nu slecht voorspelbaar. Op basis van een strategische personeelsplanning zal het college de raad nog informeren over de toekomst van de organisatie, hoewel conjuncturele ontwikkelingen ook slecht voorspelbaar blijven.

Zoals ook in de eerste budgetbrief van dit jaar is aangegeven blijft het college actief deelnemer in de M50 en VNG-verband en in overleggen tussen gemeenten en het Rijk, om onze belangen te behartigen.

7. Hoe zijn inwoners / belanghebbenden betrokken

Dit onderwerp leent zich niet voor participatie door inwoners.

burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg,

R.J. den Haan
secretaris

M.W. Vroom
burgemeester

Documenten behorende bij dit raadvoorstel

3783	Toelichting Septembercirculaire 2024
3783	Concept raadsbesluit Nota van Wijziging - Budgetbrief 2024-2028
3783	Begrotingswijziging 16